

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HASZNOS ÉS KÁRTÉKONY ROVAROKRA

XVII. KÖTET. 1910 NOVEMBER—DECZEMBER. 11—12. FÜZET.

A „*Rovartani Lapok*“ ezen számát szerkesztő-
bizottsága tagjának és munkatársának,

Mocsáry Sándor

*királyi tanácsos, nemzeti múzeumi igazgató-őr, a Ferencz József-rend tiszti
keresztjének tulajdonosa, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, stb.
úrnak,*

*a Magyar Nemzeti Múzeumban és így a magyar rovar-
tan szolgálatában is eltöltött negyven év fordulója alkal-
mából felajánlja elismerése és legmélyebb tisztelete jeléül
munkatársai nevében is*

Csiki Ernő.

Mocsáry Sándor.

Irta: CSIKI ERNŐ.

Folyó évi április hó 27-én ritka ünnepély folyt le a Magyar Nemzeti Múzeum egyik szerény munkásának dolgozó asztala mellett. E napon töltötte ugyanis be MOCSÁRY SÁNDOR a Nemzeti Múzeumban való szolgálatának negyvenedik esztendejét. A Nemzeti Múzeum természetrajzi osztályainak tisztviselői szeretettel vették körül kollégájukat és DR. HORVÁTH GÉZA, az állattár igazgatója, lelkes szavakkal köszöntötte az ünneplő kartársat és méltatta kiváló munkásságát, melylyel az egész földkereksége nemcsak saját nevének, hanem nemzeti intézményünk és magyar hazájának is csak dicsőséget, elismerést szerzett.

MOCSÁRY SÁNDOR 1870-ben lépett a Nemzeti Múzeum kötelékébe. Itt FRIVALDSZKY JÁNOS oldalán a rovargyűjtemény egy részének, különösen pedig kedvenceinek, a hártýásszárnyú rovarok gyűjteményének gondozását bízták reá. Pedig tulajdonképen nem is gondozásról volt itt szó, hanem úgyszólván a kevésből, a semmiből kellett valamit teremteni. És mit teremtett MOCSÁRY négy évtized alatt, — egy óriási, egyes részeiben pedig páratlan és világhírű gyűjteményt. Az első tíz esztendő az anyag összegyűjtését, hazánk Hymenoptera-faunájának kutatását vette igénybe, emellett MOCSÁRY néhány elterjedtebb lapban számos cikket közölt, melyekben a méhek, darazsak, stb. élettörténetének felette érdekes részeivel ismereti meg nagyközönségünket és költi fel annak érdeklődését az eddig figyelemre alig méltatott tárgy iránt, másrészt sorba ejti vármegyéinket, kutatja azok állatvilágát és közrebocsátja gyűjtéseinek eredményét. A második tíz év már lefoglalja MOCSÁRY-nak minden idejét, kora reggeltől késő estig ott találjuk a múzeumi dolgozójában. A gyűjtemény rendszeres feldolgozása mellett hozzáfog a magyar fauna másnejű darázsainak (*Heterogynidae*), majd a fémdarazsak magánrajzának a megírásához és utóbbival einyeri a Magyar Tudományos Akadémiában a Vitéz-féle jutalmat. Miután a Hymenopterákra vonatkozó összes irodalom jegyzékét közrebocsátja, hozzáfog kedvencei, a fémdarazsak nagy monografiájának megírásához. Ezzel a munkájával is hamarosan elkészül, úgy hogy az ékes latin nyelven megírt negyedrétaakú vaskos kötet már 1889-ben, mint a Magyar Tudományos Akadémia külön kiadványa, napvilágot láthatott. Ha Mocsáry-t ezen két decennium alatt kiadott sok kisebb-nagyobb közleménye és számos új fajnak precíz leírása alapján Európa szakkörci már eléggé ismerték is, a „Monographia Chrysididarum orbis

terrarium universi“ című korszakalkotó munkájával az egész földkerekség szakköreinek méltó elismerését vivta ki magának.

Kiváló szakismerete hamarosan összehozta a legnevesebb hymenopterologusokkal, akik csak úgy elárasztják szebbnél-szebb anyaggal; kérvén ennek tudományos feldolgozását, a mi elől MOCSÁRY sohasem tért ki, mert jól tudta, hogy csak így lesz abban a helyzetben, hogy a múzeumi gyűjteményt minnél teljesebbé tehesse. Ez sikerült is neki, a mennyiben a gyűjteményt páratlanná, egyes részeiben pedig alig elképzelhető gazdaggá, majdnem teljessé tette. Így elsősorban a fémdarazsak, továbbá a legdíszesebb méhek (*Euglossa*, *Centris*) és az óriási *Pepsis*-félék gyűjteményét oly gazdaggá fejleszti, hogy ma már világhírűek és teljesség tekintetében úgyszólván már utolérhetetlenekké váltak.

MOCSÁRY SÁNDOR négy évtizedes csendes, de eredményekben gazdag munkálkodásával osztatlan elismerést aratott, pedig szerénységével az elismerést, kitüntetését nem kereste, tudományos munkálkodásának eredményeit nem vitte a nagy dobra, a mint az sajnos, különösen újabban mind divatosabbá válik. Mindezek daczára ha nem is kereste, kijutott neki is az elismerésből, számos tudományos intézmény elismerése jeléül tagjává választotta, így a Magyar Tudományos Akadémia 1884-ben levelező, az Orosz Rovartani Társulat pedig tiszteleti tagjává választotta. Elérte őt két ízben a legfelsőbb elismerés is, így 1900-ban, „a tudományosság terén szerzett érdemeiért“ a királyi tanácsosi címet és nem régebbe a Ferencz József-rend tiszti keresztjét kapta. Az elismerésnek ezen módjain kívül azonban olyan ritka kitüntetésben is részesült, amely nevét a tudományban örökké meg fogja tartani, azt halhatatlanná tette. Értem alatta a szakbuvárok azon megtisztelő elismerését, hogy MOCSÁRY SÁNDOR nevééről félszáznál több állatot kereszteltek el. MOCSÁRY nevét egy levéldarazs-nem és számtalan faj és fajváltozat viseli, melyeknek talán nem is teljes jegyzékét a szerzők nevével és az elnevezés időpontjával együtt itt sorolom fel:

Mocsárya KONOW, 1897.

Aenictus Mocsáryi EMERY, 1902.

Ammophila Mocsáryi FRIVALDSZKY, 1876.

Ampulex Mocsáryi KOHL, 1898.

Anthidium Mocsáryi FRIESE, 1897.

Anthrena Mocsáryi SCHMIEDEKNECHT, 1883.

Athalia rufoscutellata var. *Mocsáryi* KONOW, 1891.

Aulacochilus Mocsáryi CSIKI, 1910.

Barycephalus Mocsáryi BRAUNS, 1895.

Bombus Mocsáryi KRIECHBAUMER, 1877.

- Bradyporus Mocsáryi* KUTHY, 1910.
Centris Mocsáryi FRIESE, 1900.
Cephaloplites Mocsáryi SZÉPLIGETI, 1897.
Cephus Mocsáryi KIRBY, 1882.
Ceratina Mocsáryi FRIESE, 1896.
Cerceris Mocsáryi KOHL, 1888.
Chrysis Mocsáryi RADOSZKOWSZKI, 1888.
Cleptes Mocsáryi SEMENOW, 1891.
Crocisa Mocsáryi FRIESE, 1909.
Cryptopone Mocsáryi SZABÓ, 1910.
Delphax Mocsáryi HORVÁTH, 1897.
Discopoma Mocsáryi CANESTRINI, 1897.
Dolerus Mocsáryi KONOW, 1895.
Eriades Mocsáryi SCHLETTERER, 1889.
Ellampus Mocsáryi RADOSZKOWSZKI, 1887.
Erythroneura Mocsáryi HORVÁTH, 1910.
Euglossa Mocsáryi FRIESE, 1899.
Gynacantha Mocsáryi FÖRSTER, 1898.
Idolus Mocsáryi SZOMBATHY, 1910.
Leptobracon Mocsáryi SZÉPLIGETI, 1901.
Leptorhynchus Mocsáryi BOLKAY, 1910.
Macrophya Mocsáryi KIRBY, 1882.
Megacanthopus Mocsáryi DUCKE, 1909.
Megalodontes Mocsáryi KIRBY, 1882.
Melitaea Cinxia ab. *Mocsáryi* AIGNER, 1905.
Mutilla Mocsáryi ANDRÉ, 1896.
Myrmeleon Mocsáryi PONGRÁCZ, 1910.
Myzine Mocsáryi DALLA-TORRE, 1897.
Nerius Mocsáryi KERTÉSZ, 1899.
Nomada Mocsáryi SCHMIEDEKNECHT, 1882.
Odynerus Mocsáryi ANDRÉ, 1884.
Ophion Mocsáryi BRAUNS, 1889.
Osmia Mocsáryi FRIESE, 1895.
Otiorrhynchus Mocsáryi CSIKI, 1899.
Parnopidea Mocsáryi BRAUNS, 1903.
Pedinopelta Mocsáryi SZÉPLIGETI, 1900.
Pepsis Mocsáryi LUCAS, 1894.
Philygria Mocsáryi KERTÉSZ, 1910.
Pompilus Mocsáryi RADOSZKOWSZKI, 1887.
Ponera Mocsáryi EMERY, 1900.
Prionopelta Mocsáryi FOREL, 1907.
Rhiacophila Mocsáryi KLAPÁLEK, 1898.
Salix Mocsáryi KOHL, 1884.

- Scapheutes Mocsáryi* HANDLIRSCH, 1887.
Sceliphron Mocsáryi DALLA-TORRE, 1897.
Sphecx Mocsáryi KOHL, 1885.
Spintharis Mocsáryi RADOSZKOWSKI, 1890.
Spilomena Mocsáryi KOHL, 1898.
Stizus Mocsáryi HANDLIRSCH, 1895.
Strombocerus Mocsáryi KONOW, 1901.
Strumigenys Mocsáryi EMERY, 1897.
Tachynomyia Mocsáryi TURNER, 1910.
Tachysphex Mocsáryi KOHL, 1883.
Tenthredo Mocsáryi ANDRÉ, 1882.
Tetraconus Mocsáryi SZÉPLIGETI, 1903.
Trigona Mocsáryi FRIESE, 1900.

Ez egy olyan emlék, a milyennel kevesen dicsekedhetnek. Nem kevésbé marad e mögött azonban az az emlék sem, melyet MOCSÁRY SÁNDOR irodalmi működésével állított magának, a miről hamarosan meggyőződhetünk, ha egy pillantást vetünk munkáinak hosszú jegyzékére, melyet külön fejezetként közlök folyóiratunk ezen számában.

Most már csak egy kívánsággal zárhatom soraimat és pedig azzal, hogy adassék meg ünnepeltünknek, hogy az ötödik évtizedben is úgy mint eddig, jó egészségben láthassuk munkája mellett, hogy a tudomány, a magyar rovartan és a Nemzeti Múzeumnak is még soká lehessen hű és odaadó munkása.

Mocsáry Sándor irodalmi működése.

Összeállította: CSIKI ERNŐ.

MOCSÁRY SÁNDOR irodalmi működését 1868-ban kezdte meg és folytatta megszakítás nélkül mostanáig. Az összes cikkeinek és munkáinak jegyzékét alábbiakban közlöm a megjelenési évek szerint csoportosítva.

1868.

1. Rovartani tanulmányok. (Természetrajzi szemelvények. Nagyvárad, 1868, p. 56—81).
2. Adatok Nagyvárad és vidéke puhányainak ismeretéhez. (U. o. p. 108—119).
3. A dohány. (U. o. p. 120—142).
4. Rövid szemle Nagyvárad és vidéke természetrajzi nevezetességei fölött. (U. o. p. 143—153).

1870.

5. Jellegző adatok Biharmegye téhelyröpüinek ismeretéhez. (Magy. orvosok és természetvizsg. Fiumében tartott XIV. nagygyűlésének munkálatai. Budapest, 1870, p. 311—318).

1871.

6. Az emberi nem régisége. (A biharmegyei orvos-, gyógyszerész- és természettud. egyesület évkönyve. 1868—1871. Nagyvárad, 1871, p. 114—117).

1872.

7. Adatok Biharmegye faunájához. — Data ad faunam Hungariae orientalis Comitatus Bihar. (Magy. Tudom. Akad. Math. és Természettud. Közlem. Budapest, X., 1872, p. 163—180).

1873.

8. Biharmegyei téhely- és pikkelyröpüi. (Magy. Tud. Akad. Math. és Természettud. Közlem. Budapest, X, 1873, p. 95—110).

1874.

9. Zur Hymenopterenfauna Siebenbürgens. (Verhandl. u. Mittheil. siebenbürg. Vereins f. Naturwiss. XXIV. Hermannstadt, 1874, p. 117—122).
10. A Sebes-Kőrös és a Pecze folyó halai. („Nagyvárad“ 1874, 38. és 39. szám).
11. A szőlők megmentése érdekében. (U. o. 1874, 99. szám).

1875.

12. A hangyák életéből. (Fővárosi Lapok. XII, 1875, p. 524—525).
13. A rovartan méltatása. (U. o. XII, 1875, p. 992—993).
14. A rovarvilág zenészei. (U. o. XII, 1875, p. 1184—1185).
15. A hangyákról. (Természettud. Közöny. VII, 1875, p. 229—240).
16. A Torontál megyei sáskáról. (U. o. VII, 1875, p. 408—409).
17. Harsaférgék Győr mellett. (U. o. VII, 1875, p. 409).
18. Adatok Zemplén és Ung megyék faunájához. — Data ad faunam Hungariae septentrionalis Comitatum Zemplén et Ung. (Magy. Tud. Akad. Math. és Természettud. Közlem. Budapest, XII, 1875, p. 134—150).
19. A sáskáról. (Természettud. Szemle. Nagyvárad, 1875. 4. és 5. szám).
20. A szőlők megóvása a tavaszi fagy ellen. (Nagyvárad, 1875, 95—99. szám).

1876.

21. A méh mérgének hatása és gyógyító ereje. (Természettud. Közlöny. VIII, 1876, p. 361—362).
22. Európai hasznos rovarok meghonosítása más világrészekben. (U. o. VIII, 1876, p. 405—406).
23. A kolumbácsi légy. (Vasárnapi Ujság. 1876, p. 329—330).
24. Barlangjaink állatvilága. (Fővárosi Lapok. XIII, 1876, p. 70—71).
25. A rovarvilág kolibrijei. (U. o. XIII, 1876, p. 103.)
26. A rét méhei. (U. o. XIII, 1876, p. 986—987. és 992—993).
27. A darázsok életéből. (U. o. XIII, 1876, p. 1212—1213).
28. A hangyák és barátaik. (A Budapesti Bazár melléklapja. XVII, 1876, p. 167 és 175).
29. A fürkészfélék szerepe a természetben. (Természet, VIII, 1876, p. 71—75 és 88—91).
30. A gubacsdarázsok életéből. (U. o. VIII, 1876, p. 211—218 és 225—235).
31. A biharmegyei barlangok állatvilága. (Természettud. Szemle. Nagyvárad, I, 1876, p. 201—205 és 224—229).
32. A díszdarázsok életéből. (U. o. I, 1876, p. 361—363).
33. A darázsok életéből. (Orvos-természettud. Szemle. Nagyvárad, II, 1876, p. 98—107 és 113—121).

1877.

34. A mézelő méh érzékei. (Fővárosi Lapok. XIV, 1877, p. 127).
35. A világitó rovarokról. (U. o. XIV, 1877, p. 542—543).
36. A mézelő méh életéből. (Természet. IX, 1877, p. 29—35 és 43—54).
37. Trois espèces nouvelles d'Abeilles. (Petites Nouvelles Entom. Paris, II, 1877, p. 109).
38. Biologiai jegyzetek. (Természetrajzi Füzetek. I, 1877, p. 23).
39. Új hártyaröpűek a Nemzeti Múzeum gyűjteményében. — Hymenoptera nova in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (U. o. I, 1877, p. 87—92).
40. Új méhfajok a Nemzeti Múzeum gyűjteményében. — Mellifera nova in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (U. o. I, 1877, p. 231—235).
41. Bihar és Hajdu megyék hártya-, két-, reczés-, egyenes- és félröpűi. — Hymenoptera, Diptera, Neuroptera, Orthoptera et Hemiptera Hungariae Comitatum Bihar et Hajdu. (Magy. Tud. Akad. Math. és Természettud. Közlem. XIV, 1877, p. 37—50).

1878.

42. Adatok Zólyom és Liptó megyék faunájához. — Data ad faunam Hungariae septentrionalis Comitatum Zólyom et Liptó. (U. o. XV, 1878, p. 223—238).
43. Espèces nouvelles du genre *Eucera* Latr. (Petites Nouvelles Entom. Paris, II, 1878, p. 277—278).
44. Drei neue Schlupfwespen aus Ungarn. (Entom. Nachr. IV, 1878, p. 209—210).
45. Új méhfajok a Nemzeti Múzeum gyűjteményében. — *Mellifera nova* in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (Természetrajzi Füzetek. II, 1878, p. 15—22).
46. Új méhfajok a Nemzeti Múzeum gyűjteményében. — *Mellifera nova* in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (U. o. II, 1878, p. 118—122).
47. Biologiai jegyzetek. (U. o. II, 1878, p. 123—125).
48. Biologische Notizen. (U. o. II, 1878, p. 180—182).
49. A hártyaröpű rovarok életjelenségeinek rövid vázlata. (Természet. X, 1878, p. 325—327).
50. A kérészek életéből. (U. o. X, 1878, p. 319—321).

1879.

51. Zur Biologie einiger Chrysiden. (Entom. Nachrichten. V, 1878, p. 82—83).
52. Újabb adatok Temes megye hártyaröpű faunájához. — Data nova ad faunam hymenopterologicam Hungariae meridionalis Comitatus Temes. (Magy. Tud. Akad. Math. és Természettud. Közlem. XVI, 1879, p. 1—70).
53. Új méhfajok a Nemzeti Múzeum gyűjteményében. — *Mellifera nova* in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (Természetrajzi Füzetek. III, 1879, p. 8—12).
54. Új hártyaröpűek a magyar faunából. — *Hymenoptera nova e fauna Hungarica*. (U. o. III, 1879, p. 115—128).
55. Új méhfajok a Nemzeti Múzeum gyűjteményében. — *Mellifera nova* in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (U. o. III, 1879, p. 233—240).
56. Jellemző adatok Budapest környékének hártyaröpű faunájához. — Data characteristic ad faunam hymenopterologicam regionis Budapestinensis. (GERLÓCZY és DULÁCSKA, Budapest és környéke. I, 1879, p. 364—386).

1880.

57. Új hártyaröpűek a föld különböző részeiből. — *Hymenoptera*

nova e variis orbis terrarum partibus. (U. o. IV, 1880, p. 267—274).

1881.

58. A magyar fauna másnejű darázsai. (Heterogynidae faunae Hungaricae). (Magy. Tud. Akad. Math. és Természettud. Közlemények. XVII, 1881, p. 1—96, 2 táblával).
59. Új hártyaröpűek a föld különböző részeiből. — Hymenoptera nova e variis orbis terrarum partibus. (Természetrzaji Füzetek. V, 1881, p. 29—37).
60. Synonymische Bemerkungen. (Entom. Nachr. VII. 1881, p. 18—20).
61. Drei neue Hymenopteren. (U. o. VII, 1881, p. 327—330).

1882.

62. A magyar fauna fémdarázsai. — Chrysididae faunae Hungaricae. A M. T. Akadémia által a Vitéz-féle jutalommal kitüntetett pályamű. (A M. T. Akadémia III. osztályának különkiadványa. Budapest, 1882, 2 táblával).

1883.

63. Literatura Hymenopterorum. (Természetrzaji Füzetek. VI, 1883, p. 3—122).
64. A dongó-méhek életéből. (Természettud. Közlöny. XV, 1883, p. 505, ábrával).
65. Aus der Geschichte der Literatur der Goldwespen. (Entom. Nachr. IX, 1883, p. 136—139).
66. Zur geographischen Verbreitung der Goldwespen. (U. o. IX, 1883, p. 140—141).
67. Európai és másföldi új hártyaröpűek. — Hymenoptera nova europaea et exotica. (Magy. Tud. Akad. Értekezések a természettud. köréből. XIII, 1883, p. 1—72).

1884.

68. Jellemző adatok Erdély hártyaröpű rovarainak faunájához. (Természetrzaji Füzetek. VIII, 1884, p. 185—186).
69. Charakteristische Daten zur Hymenopteren-Fauna Siebenbürgens. (U. o. VIII, 1884, p. 218—226).
70. Species generis Anthidium Fabr. regionis palaearticae. (U. o. VIII. 1884, p. 241—278).
71. Hermanphrodita rovarok a m. n. múzeumban. (Rovartani Lapok.

- I, 1884, p. 53—57, 1 ábrával. — Les Insectes hermaphrodites du Musée national de Hongrie. (l. c. Suppl. p. VII).
72. Cserebogarak. (U. o. I, 1884, p. 118—122, 2 ábrával.) — Nos hannetons. (l. c. Suppl. p. XIV).
73. Kártékony bogár e a csajkó? (U. o. I, 1884, p. 59—60).
74. A művészméhekről. (U. o. I, 1884, p. 181—184, 2 ábrával.) — Sur les Abeilles artistes. (l. c. Suppl. p. XXIV).
75. A lopó-darázsok életmódjáról. (U. o. I, 1884, p. 82—83). — Sur les moeurs des Pelopoeus. (l. c. Suppl. p. XI).
76. Két méhfaj kölcsönös viszonya egymáshoz. (U. o. I, 1884, p. 20—21). — Relation mutuelle entre deux espèces d'abeilles (l. c. Suppl. p. IV).
77. Jellemző adatok Erdély hártyaröpü rovarainak faunájához. (Data characteristica ad faunam Hymenopterologicam Transsilvaniae). (Magy. Tud. Akad. Math. és Természettud. Közlem. XIX, 1884, p. 383—398).

1885.

78. Species novae vel minus cognitae generis Pepsis Fabr. (Természetráji Füzetek. IX, 1885. p. 236—271).
79. Egy fazekas-darázsról. (Rovartani Lapok. II, 1885, p. 15—16, ábrával.) — Description du nid de l'Agénia punctum Vanderl. (l. c. Suppl. p. II).
80. Egy elesűfitott áldozat. (U. o. II, 1885, p. 106—107, ábrával).
81. Két érdekes fa-rontó darázs. (U. o. II, 1885, p. 147—148). — Découverte des Sirex fantoma Fabr. et augur Kl. dans le département de Máramaros, nouvelles pour la faune hongroise. (l. c. Suppl. p. XXI).
82. A fürkészdarázsok életéből. (Természettud. Közöny. XVII, 1885, p. 16—21, 9 ábrával).
83. Adatok Magyarország fürkészdarázsainak ismeretéhez. (Data ad cognitionem Ichneumonidarum Hungariae). I. Ichneumones Wesm. (Magy. Tud. Akad. Math. és Természettud. Közlem. XX, 1885, p. 53—144, 1 táblával).

1886.

84. Hártyásszárnyúak (Hymenoptera). (Helyrajzi emlékmű a magy. orv. és természetvizsg. 1886. évi Buziás-Temesvárott megtartott LXIII. vándorgyűlésére. Temesvár, 1886, p. 137—143).
85. Legyek (Diptera). (U. o. p. 152—157).
86. Reczésszárnyúak (Neuroptera). (U. o. p. 157—158).

87. Egyenesszárnyúak (Orthoptera). (U. o. p. 159–161).
 88. A magyarországi fa-rontó darázsok. I–V. (Rovartani Lapok. III, 1886, p. 9–13, 38–42, 67–73, 98–106, 113–120, ábrával). Les Siricides de la Hongrie. I–V. (l. c. Suppl. p. III, VI, XI–XII, XIII–XIV, XV–XVII).
 89. Species aliquot Tenthredinidarum novae. (Entom. Nachr. XII, 1886, p. 2–3).

1887.

90. Studia synonymica. (Természetrizsi Füzetek. XI, 1887, p. 12–20).
 91. Species tres novae generis Anthidium Fabr. (U. o. XI, 1887, p. 28–29).
 92. Eine neue Goldwespen-Art und Varietät aus Deutschland. (Entom. Nachr. XIII, 1887, p. 291).

1888.

93. Az idei sáskajárásról. (Természettud. Közlöny. XX, 1888, p. 329–343, ábrával).

1889.

94. Monographia Chrysididarum orbis terrarum universi. Földünk fémdarázsainak magánrajza. (A Magy. Tud. Akad. különkiadványa. Budapest, 1889, 2 táblával).
 95. Monographia Chrysididarum orbis terrarum universi. [Kivonat]. (Math. és Természettud. Értesítő. VII, 1889, p. 178).
 96. Monographia Chrysididarum orbis terrarum universi. (Entom. Nachr. XV, 1889, p. 345–353).
 97. Catalogus Chrysididarum Europae et confinium. (Math. u. Naturwiss. Berichte aus Ungarn. VII, 1889).

1890.

98. Additamentum primum ad Monographiam Chrysididarum orbis terrarum universi. (Természetr. Füzetek. XIII, 1890, p. 45–66).

1891.

99. Tenthredinidae et Siricidae novae. (Természetr. Füzetek. XIV, 1891, p. 155–159).
 100. Újabb adatok Bihar megye molluscafaunájához. (Magy. orvos. és természetvizsg. XXV. vándorgyűlésének munkálatai. Budapest, 1891, p. 445–446).

1892.

101. A méhfélék életéről. (Természettud. Társulat Emlékkönyve. 1892, p. 548—558).
102. Hymenoptera in expeditione Comitum Belae Széchenyi in China et Tibet a Dom. G. Kreitner et L. Lóczy anno 1879 collecta. (Természetr. Füzetek. XV. 1892, p. 126—131).
103. Additamentum secundum ad monographiam Chrysididarum orbis terrarum universi. (U. o. XV, 1892, p. 213—240).

1894.

104. Species novae vel minus cognitae generis Pepsis Fabr. (Publicatio secunda). (Természetr. Füzetek, XVII, 1894. p. 1—14).
105. E fauna Apidarum Hungariae. (U. o. XVII, 1894, p. 34—37).

1895.

106. Hymenoptera parasitica educata in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (Természetr. Füzetek. XVIII, 1895, p. 67—72).

1896.

107. Species Hymenopterorum magnificae novae in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (Természetr. Füzetek. XIX, 1896, p. 1—8, egy táblával).
108. Egy lepke érdekes története. (U. o. XIX, 1896, p. 125—127, egy táblával).
109. Die interessante Geschichte eines Schmetterlinges. (U. o. XIX, 1896, p. 225—227, mit 1 Tafel).

1897.

110. Species septem novae generis Euglossa Latr. in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (Természetr. Füzetek. XX, 1897, p. 442—446).
111. Hymenoptera nova e fauna hungarica. (U. o. XX, 1897, p. 644—647).
112. Hymenoptera. (A Magyar Birodalom Állatvilága. Fauna Regni Hungariae. 1897, p. 1—113).
113. Az újguineai hangyákról. (Rovartani Lapok. IV, 1897, p. 107—108, két ábrával).
114. Hymenoptera e China et Tibet. (Gróf Széchenyi Béla kelet-ázsiai útjának tudományos eredményei. II, 1897, p. 657—663).

1898.

115. Magyarország Hymenopterái. — Ungarns Hymenopteren. (Természetr. Füzetek. XXI, 1898, p. 153—163).
116. Species novae generis Euglossa Latr. et Epicharis Klug. (U. o. XXI, 1898, p. 497—500).
117. Magyarország Hymenoptera-faunája. (Rovartani Lapok. V, 1898, p. 171—175).
118. Hymenoptera. (Wissenschaftliche Ergebnisse der Reise des Grafen Béla Széchenyi in Ostasien. 1877—1880. Wien, 1898. II. Bd. p. 511—518).

1899.

119. Species novae generis Centris Fabr. in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (Természetr. Füzetek. XXII, 1899, p. 251—255).
120. Species Chrysididarum novae in collectione Musaei Nationalis Hungarici. (U. o. XXII, 1899, p. 483—494).
121. Troides (Oruithoptera) Elisabethae Reginae n. sp. (Diagnosis praecursoria). (U. o. XXII, 1899, p. 114—115). [DR. HORVÁTH GÉZÁ-val].
122. Pseudoneuroptera. (A Magyar Birodalom Állatvilága. — Fauna Regni Hungariae. 1899, p. 23—32).
123. Neuroptera. (U. o. 1899, p. 33—44).
124. Ungarns Hymenoptera. (Math. u. Naturwiss. Berichte aus Ungarn. XV, 1899, p. 115—121).
125. Xantus János l. t. emlékezete. (Akadémiai Emlékbeszédek. IX. köt., 9. szám, 1899, p. 231—258).
126. Magyarország Neuropterái. (Akadémiai Értesítő. X, 1899, p. 516—521).

1900.

127. Magyarország Neuropterái. — Ungarns Neuropteren. (Természetr. Füzetek. XXIII, 1900, p. 109—116).
128. Siricidarum species duae novae. (U. o. XXIII, 1900, p. 126—127).
129. Les espèces du genre Troides appartenant aux collections du Musée National Hongrois. (U. o. XXIII, 1900, p. 160—165, három színes táblával). [DR. HORVÁTH GÉZÁ-val].
130. A Magyar Nemzeti Muzzeum Troides-gyűjteménye és Erzsébet királyné pillangója. (Math. és Természettud. Értesítő. XVIII, 1900, p. 97—101). [DR. HORVÁTH GÉZÁ-val].
131. Délmagyarország Neuropterái. (A magyar orvosok és termé-

- szetvizsg. XXX. vándorgyül. munkálatai. Budapest, 1900, p. 599—608).
132. Magyarország Neuropterái. (Rovartani Lapok. VII, 1900, p. 31—34).
133. A Hymenopterák gyűjtéséről. (U. o. VII, 1900, p. 70—72 és 128—129).
134. A legnagyobb nappali pillangók. (U. o. VII, 1900, p. 89—93).

1901.

135. A rovarokról. (Természettud. Közlöny. XXXIII, 1901, p. 153—165).
136. Hymenopterák. — Hymenopteren. (Zichy Jenő gróf harmadik ázsiai utazása. II. köt., 1901, p. 121—171). [SZÉPLIGETI GYŐZŐ-VEL].
137. Gróf Neuhaus Emil. (Rovartani Lapok. VIII, 1901, p. 93—95).
138. A Deilephila Nerii életéhez. (U. o. VIII, 1901, p. 109—110).

1902.

139. Species aliquot Chrysididarum novae. (Természetr. Füzetek. XXV, 1902, p. 339—346).
140. Chrysididae in Africa meridionale a Dre H. Brauns collectae. (U. o. XXV, 1902, p. 536—572).
141. Hymenopterák. (A Magyar Nemzeti Múzeum múltja és jelene. Budapest, 1902, p. 243—244).
142. Neuropterák. (U. o. p. 250).
143. A M. N. Múzeum Hymenoptera-gyűjteménye. (Rovartani Lapok. IX, 1902, p. 201—204).

1903.

144. Species novae vel minus cognitae generis Synagris Latr. (Ann. Mus. Nat. Hung. I, 1903, p. 503—508).
145. A M. N. Múzeum Neuropterái. (Rovartani Lapok. X, 1903, p. 36—38).

1904.

146. A lepkék magyar elnevezésének kérdéséhez. (Rovartani Lapok. XI, 1904, p. 120—121).
147. Chrysididae in Africa meridionali a Dre H. Brauns collectae. II. (Annales Mus. Nat. Hung. II, 1904, p. 403—413).
148. Siricidarum species quinque novae. (U. o. II, 1904, p. 496—498).
149. Observatio de Clepte aurora Smith. (U. o. II, 1904, p. 565—569).

150. Ueber die Gattung *Clavellaria* Oliv. (Zeitschr. f. Hymenopterologie u. Dipterologie. IV, 1904, p. 350—352).

1905.

151. *Rhyssae sociarumque species in collectione Musei Nationalis Hungarici.* (Annales Mus. Nat. Hung. III, 1905, p. 1—20).

1906.

152. A méhfélékről. (Rovartani Lapok. XIII, 1906, p. 1—6).
 153. *Vespidarum species quattuor novae.* (Ann. Mus. Nat. Hung. IV, 1906, p. 197—200).

1907.

154. Lepkebábokban élősködő fémdarazsakról. (A Magyar orvosok és természetvizsg. XXXIV. Pozsonyban tartott nagygyűlésének munkálatai. 1907, p. 233—234).

1908.

155. *Chrysididen von Madagasear, den Comoren und Ost-Afrika.* (Voeltzkow: Reise in Ost-Afrika in den Jahren 1903—1905. Band II, 1908, p. 256—263).
 156. *Chrysididae in Africa meridionali a Dre H. Brauns collectae. Publicatio tertia.* (Ann. Mus. Nat. Hung. VI, 1908, p. 505—526).
 157. *Species tres magnificae generis Euglossa.* (U. o. VI. 1908, p. 581—582).
 158. A lepkebábokban élésködő fémdarazsokról. (Rovartani Lapok. XV, 1908, p. 5—6).

1909.

159. *Chalastogastra nova in collectione Musei Nationalis Hungarici.* (Ann. Mus. Nat. Hung. VII, 1909, p. 1—39).
 160. *Chrysididae Klugianae.* (U. o. VII, 1909, p. 398—408).
 161. *Chrysididae in Territorio Syr-Dariae a Leone Wollmann collectae.* (Archivum Zoologicum. I, 1909, p. 1—9).

1910.

162. A magyarországi dongóméhekről. (Bombi et Psithyri Hungariae). (Rovartani Lapok. XVII, 1910, p. 3—4).
 163. Über *Oryssus unicolor* Latr. und eine nahe verwandte neue Art aus Kroatien. (Ann. Mus. Nat. Hung. VIII, 1910, p. 160—162).

Magyarországi új Homoptera.

DR. HORVÁTH GÉZA-TÓL.

A magyarországi kabócák közt van már egy faj, mely MOCSÁRY SÁNDOR érdemes entomologusunk nevét viseli. Ez a *Delphax Mocsáryi* nevű Fulgörida-faj, melyet 1897-ben Szegedről írtam le (Természettudományi Füzetek, XX. p. 624), és mely azóta még Budafokról és Isaszegről is megkerült.

A jelen alkalommal egy Jassida-fajt szándékozom ugyancsak MOCSÁRY SÁNDOR barátunk tiszteletére elnevezni. E fajt 1908 szeptember 16-án a Mehádiát környező erdőkben fedeztem fel, a hol az a Herkulesfürdő felett emelkedő Csórics-magaslaton és pedig ennek a Cserna felé hajló oldalán a *Dactylis glomerata* levelein nagy mennyiségben volt található. Egy része akkor még csak nympa-stádiumban volt, de legnagyobb része már teljesen ki volt fejlődve, sőt némely példányok párosodtak is.

Erythroneura Mocsáryi n. sp.

Elongata, angusta, flavo-albida, nitidula; capite cum oculis pronoto paullo latiore, vertice antice obtuse rotundato-producto, medio quam lateribus distincte longiore et latitudine sua fere dimidio brevior, saepissime prope apicem punctis duobus parvis obsolete fuscis notato; fronte latitudine sua superiore circiter $\frac{1}{3}$ longiore, tota impicta vel interdum utrinque versus latera striolis transversis obsolete fuscis signata, marginibus lateralibus rectis; clypeo plerumque plus minusve infuscato; pronoto vertice $\frac{3}{4}$ longiore et longitudine sua duplo latiore, antrosum vix angustato; scutello prope angulos basales maculis duabus elongato-triangularibus nigris notato et apice nigro; elytris longe pone apicem abdominis extensis, albido-hyalinis, albido-venosis, clavo fere toto limboque costali corii dilute flavis, area apicali tertia apice parum dilatata; alis fusco-venosis; dorso abdominis magnam ad partem nigro vel nigricante; pedibus flavo-albidis, unguiculis nigricantibus. Long. corp. $2\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{2}$, cum elytris $3\frac{1}{4}$ — $3\frac{1}{2}$ mill.

♂. Valvula genitali nulla; laminis genitalibus elongatis, basi parallelis, pone medium leviter, deinde fortiter angustatis, apice acuminatis et recurvatis, triente apicali nigris.

♀. Segmento ventrali ultimo postice recto; vagina segmento hoc saltem duplo et dimidio longiore, recurvata, nigra, apice exserta.

Hungaria meridionalis: Mehadia (Mus. Hung.). Specimina numerosa prope thermas Herculis in foliis *Dactylidis glomeratae* legi.

Species haec generis, *Jassidarum Erythroneura* FITCH (*Zygina* FIEB.) quoad picturas *E. scutellari* H.-SCH. (*serpentinae* MATSUM.). similis, sed statura paullo majore, colore flavo-albido, vertice magis producto, fasciis duabus transversis fuscis destituta, pronoto et elytris impictis ventreque toto vel fere toto pallido differt.

Ausztrália egy új Erotylidájáról.

Irta: CSIKI ERNŐ.

Az egész földkerekségen elterjedt Erotylidák leginkább a meleg égöv lakói, Európának, illetőleg a palearktikus tájnak és Ausztráliának belőlük nagyon kevés jutott. Külalak és színpompa tekintetében első helyen Közép- és Dél-Amerika gazdag faunája áll, a melyhez képest Dél-Ázsia és Közép-Afrika Erotylidáinak nagyon szerény hely jutott. Így vagyunk az *Aulacochilus*-nemmel is, a mely mint az ó-világ sajátja kevésbé feltűnő fajokat foglal magába. Legtöbb fajuk egyszínű kék vagy fekete és csak az indo-auztráliai archipelágus mutathat fel néhány élénkebb színeződésű fajt. Ezek közé tartozik az alább leírt faj is, mely azonfelül azért is érdekes, mert az *Aulacochilus* első képviselője Ausztráliából.

Aulacochilus Mocsáryi CSIKI, n. sp.

Oblongus, niger, nitidus, subtus piceus, abdomine rufo, palpis rufo-ferrugineis, antennis (clava excepta) tarsisque rufescentibus, elytris circulo sanguineo, ad suturam interrupto, ornatis. Capite subtiliter et parce punctato, oculis subtiliter reticulatis. Pronoto paulo convexo, longitudine duplo latiore, ad apicem versus angustato, lateribus arcuatis, angulis posticis rectis, angulis anticis rotundato-obtusis et paulo prominulis. Elytris convexis, striato-punctatis, interstitiis disperse et subtilissime punctatis. Metasterno abdomineque subtiliter et non dense punctatis. Long. 6.5—7 mm.

Australia occidentalis.

Az új fajt MOCSÁRY SÁNDOR tiszteletére neveztem el.

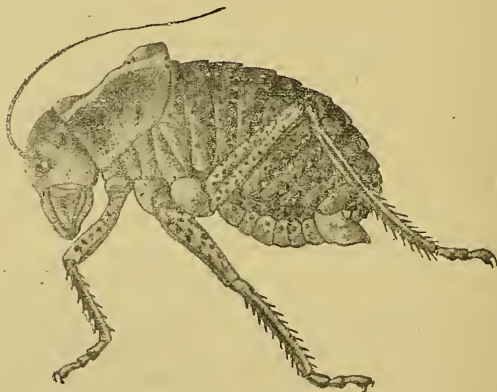
Új szöcskefaj a Kaukázusból.

Irta: KUTHY DEZSŐ.

A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében egy érdekes szöcskefélélet találtam, mely a Kaukázusból való és melyet MOCSÁRY SÁNDOR ajándékozott nemzeti intézetünknek. Ezt az újnak bizonyult fajt írom le alábbiakban, egyúttal felajánlván azt ünneplő kedves kollegám és barátomnak, kinek nevééről neveztem el.

Bradyporus Mocsáryi KUTHY n. sp.

♂. Corpore magno et robusto, fulvo-castaneo, capite supra et pronoto superne, hujus etiam lateribus, obscure aeneis, dorso abdominis aeneo-micante. Costis lateralibus pronoti roseo-flavis, postice ad marginem basalem maculis trinis parvis nigris pictis. Segmentis dorsalibus abdominis margine apicali maculis nigris et flavis ornatis.

Capite pronotoque fortius, abdomine supra subtilius irregulariter rugulosis. Antennis castaneis, articulis 1—17 pallide flavis, annulo apicali obscuriore ornatis. Prosterno bispinoso, meso- et metasterno lobatis. Femoribus extus pallidis, irregulariter nigro-maculatis, intus plus minusve nigro-castaneis. Abdomine segmento ultimo medio profunde impresso, lamina supraanali subrotundata; cercis pallidis, cylindricis, validis, brevibus, basi dente obtuso armatis. Longitudo corporis 56 mm., pronoti 16 mm., femoribus posticis. 18 mm.

Caucasus (Mus. Hung.)

In honorem ALEXANDRI MOCSÁRY denominavi.

Species haec, quam pronoti costis lateralibus roseo-flavis eximia, *Br. dasypo* ILLIG. affinis, sed corpore robustiore, aliter colorato, fortius ruguloso cercisque validioribus bene differt.

Magyarország szárnyatlan és csökevényes szárnyú legyei.

Irta: DR. KERTÉSZ KÁLMÁN.

Mai ismereteink alapján feltehetjük, hogy a legyek szárnyatlansága, illetve a szárnyak csökevényessége nem ősi állapot, hanem visszafejlődés.

Az okok, melyek ezt a visszafejlődést előidézték, csak részben ismeretesek. Hogy a *Braulta*, a *Melophagus* és a *Nycteribiidák* szárnyait teljesen elvesztették, az kétségtelenül élősködő életmódjuknak a folyománya. Ugyanez az oka annak is, hogy a *Lipoptena cervi* nősténye az év előrehaladottabb szakában, október végén vagy november elején, szárnyait elveszti s mint szárnyatlan alak telet át a szarvas, vagy az őz bundájában.

Azonban hogy mi okozza, hogy egyes fajok szárnyai állandóan csökevényesek, arra megfelelni nagyon nehéz.

Általános a nézet, hogy itt a szél játszik nagy szerepet. Rendszeren a Kerguelen-szigetek faunáját hozzák fel példának, a hol a legtöbb rovar csökevényes szárnyú. Azt mondják, hogy ezeken a szigetekeken a szél ereje oly nagy, hogy a felrepülő rovart menten a tengerbe sodorja. Minthogy tehát a rovarnak nincs szüksége szárnyaira, azok elesökevényesednek. Mindazonáltal ezzel kapcsolatban fölmerül a kérdés, miért nem általános az a jelenség, miért vannak ott rendszeren fejlődött szárnyú rovarok is? Erre a kérdésre, melynek kulcsát talán az életmódban kell keresnünk, a biológiai megfigyelések eddigi csekély száma miatt még nem felelhetünk.

Az Európában élő szárnyatlan és csökevényes szárnyú legyek száma a fejlett szárnyúakéhoz képest elenyészően csekély s ezeknél igazán semmi okát sem tudjuk a jelenségnek adni. Megtaláljuk őket télen és nyáron, északon és délen, síkon és hegyen egyaránt.

Méginkább összekuszálja a kérdést az is, hogy egy esetben a hím szárnya csökevényes s a nőstényé rendes, más esetben fordítva, a nőstényé csökevényes s a hímé rendes. A csökevényes szárnyú fajoknál azonban a csökevényesség mértéke sem állandó, mert egy fajon belül változó, de a rendes alakot a szárny sohasem éri el. Itt tehát egy bizonyos irányzatot látunk, mely egy bizonyos csapáson halad, de nem tudjuk határozottan megmondani, hogy a magasabb fejlettség, vagy a fokozottabb csökevényesedés felé-e? Ámbár valószínű, hogy az utóbbi felé, ez mégis nyílt kérdés, melyre a felelettel egyelőre adósoknak kell maradnunk.

A mi a szárnyak visszafejlődését illeti, az kétirányú, t. i. hosszanti- és harántirányú. Az első esetben a szárnyak megrövidülnek, a második esetben megkeskenyednek.

Ha azt a kérdést vetjük fel, hogy a szárnyatlanság melyik irány-
nak a végeredménye, arra azt kell felelnünk, hogy valószínűleg mind a
kettőé. Az élősködőkre nézve a fecske élősdije, az *Oxypterus hiru-*
dinis nyújt némi támpontot, keskeny, hegyes szárnyaival, melyek idő-
vel valószínűleg szintén teljesen vissza fognak fejlődni. De nincs ki-
zárva az az eset sem, hogy ezek a legyek eleinte csak időleges ekto-
paraziták voltak s bizonyos időszakban éppen úgy vesztették el szár-
nyaikat, mint manapság a *Lipoptena cervi*, míg végre állandó élősködőkké válva, szárnyuk többé ki sem fejlődött.

Másképpen áll azonban a dolog, ha a szabad természetben élő
fajokat tekintjük. Ezeknél a szárnyak mind a két irányban csökevé-
nyesednek s éppen emiatt már teljességgel nem tudunk arra felelni,
hogy mi módon vesztette el azokat a *Chionea* vagy az *Aptilotus*.

Hazánkból eddig 9 családból 12 nembe tartozó 18 szárnyatlan
és csökevényes szárnyú fajt ismertünk s ezek a következők:

Tipulidae.

Chionea araneoides DALM.

Mindkét ivar szárnyai hiányoznak, a rezgetyük fejlettek.

Molophilus ater MEIG.

A hím szárnyai többé-kevésbbé csökevényesek.

Bibionidae.

Penthetria holosericea MEIG.

A hím szárnyai csökevényesek.

Empididae.

Tachista microptera LW.

A nőstény szárnyai csökevényesek.

Borboridae.

Aptilotus paradoxus MIK.

Mindkét ivar szárnyatlan, a rezgetyük is hiányzanak.

Chloropidae.

Elachiptera brevipennis MEIG.

Mindkét ivar szárnyai többé-kevésbbé csökevényesek
rövidek.

Elachiptera hungarica BECK.

Az egyetlen ismert példány szárnyai feltűnően rövidek.

Geomyzidae.

Anthomyza sabulosa HAL.

Mindkét ivarszárnyai csökevényesek, keskenyek, hegyesek.

Hippoboscidae.*Stenopteryx hirundinis* L.

Mindkét ivar szárnya keskeny, hegyes.

Lipoptena cervi L.

A nőstény szárnyát ősz vége felé elveszti.

Melophagus ovinus L.

Mindkét ivar szárnyatlan, sőt a rezgetyűk is hiányzanak.

Nycteribiidae.*Penicillidia Dufourii* WESTW.*Penicillidia conspicua* SPEIS.*Penicillidia Nattereri* KOL.*Nycteribia (Acrocholidia) vexata* WESTW.*Nycteribia (Listropodia) Blasii* KOL.*Nycteribia (Stylidia) biarticulata* HERM.A *Nycteribiidae* család valamennyi faja denevéreken élőködik, szárnyaik nincsenek, rezgetyűik azonban fejlettek.**Braulidae.***Braula coeca* NITZSCH.

Szárnyatlan, rezgetyűje is hiányzik. A méh külélősdije.

Ez a jegyzék azonban semmiesetre sem teljes. Eltekintve azoktól a fajoktól, melyek a környező országokból ki vannak mutatva s s valószínűleg nálunk is élnek, rámutatok a *Nycteribiidae* család aránylag kevés számú fajára. Hogy a denevérek ezen külélősdiei nálunk nagyobb számban fordulnak elő, kétséget nem szenved, de aránylag nehezen szerezhetőek meg.

A fent felsorolt 18 fajhoz még egy új járul, melyet 1910 június havában a Bucsecsen, kb. 2000 m. magasságban egy hóval övezett sziklán gyűjtöttem s a melyet MOCSÁRY SÁNDOR igazgatóőr úr tiszteletére neveztem el abból az alkalomból, hogy immár 40 év óta lankadatlan buzgalommal és kiváló eredménnyel szolgálja a magyar rovartant.

Az új faj az *Ephydriidae* család *Philygria* nemébe tartozik. Ebből a családból több esőkevényes szárnyú fajt ismerünk. Az *Apetaenus litoralis* EATON, mely nézetem szerint a *Phycodromidae* családba jobban volna beilleszthető, az *Amalopteryx maritima* EATON-nal a Kerguelen szigeteket lakja; a *Scatophila curtipennis* BECK.-t Argentiniából, a *Chamaeosca microptera* SPEIS.-t Chileből és a *Poecilostenia decemguttata* BEZZI-t Nyugatafrikából írták le.

Az érdekes új faj ismertetőjelei a következőkben foglalhatók össze:

Philygria Mocsáryi n. sp.

Triangulum ocellare brunneo-cinereum, quam in ceteris speciebus majus, totam fere frontem tegens, duas maculas nigro-brunneas ad ocularum margines tantum relinquens, quae trianguli aequilateri instar basim ad antennas et verticem ad ocellorum altitudinem habent; maculae triangulares istae margine cinereo-lutescente praebent. Epistoma tomento laevi ex cinereo lutescente tectum, genae et peristomium cinerea. Antennae nigrobrunneae, cinereo micantes; articulus tertius paullo longior quam latus, extus rotundatus; arista nigrobrunnea, subtus tenuiter pubescens, supra apicem versus brevissime pectinata (quod tantum microscopii auxilio perspicendum est, dum sub simplici lente arista prorsus nuda videtur). Occiput cinereum. Thorax dilute brunneo-cinereum, vittis tribus obscurioribus exornatum, quarum intermedia scutellum attingit,

exteriore vero ante scutellum evanescent; inter vittas istas obscuras striae duae dilute cinerae observantur, quae tamen ultra medium non prodeunt; humeri, regiones notopleurales atque maculae duae parvae ante scutellum, quoque cinerea sunt. Macrochaetae dorso-centrales validae tres, duo graciliores praeterea praepositae; setulae acrostichales uniseriatae. Scutellum ex cinereo brunneum, ad latera et ad apicem cinereum; macrochaetae scutellares quatuor, quarum apicales decussatae. Abdomen quadriannulatum, viridescenti-aeneum, cinerei tomentosum, pilis parvis sparsis nigris hirsutulum; segmenta dua ultima quam anteriora distincte magis nidita; segmentum tertium fere duplo longius quam secundum. Pedes nigri, tarsorum articuli quatuor ultimi obscure rufescentes. Alae plus minusve abbreviatae, fusco maculatae. Costa usque ad venam quartam producta; vena secunda breviuscula, ideoque costae segmenta secundum et tertium

fere aequilonga; quinta ante marginem desinens; venae transversae non approximatae, posterior longe pone alae medium sita et ab anteriore longitudine sua duplo distans. Cellula costalis praeter basim nigricans; macula elongata in cellula submarginali, maculae fere triangulares singulae in cellulis posterioribus prima et secunda et cellulae posterioris tertiae dimidia inferior pars quoque nigricantes sunt. Venae transversae nigricante marginatae, posterior tamen minus quam anterior. Halteres fusciscentes.

Long. corp. mm. 1.5—1.7; alar. 0.6—0.9.

Hungaria orientalis: Bucsecs. (Mus. Hung. et Vindob.)

Specimina nonnulla die 6 Junii 1910, in altitudine 2000 m. in pariete lapidea prope nivem collecta.

In familia *Ephydridarum* species alis abbreviatis rarius occurrunt, ac fere omnes in hemisphaero australi tantum obviae, ex gratia *Apetaenus litoralis* EATON ex insulis Kerguelen (qui tamen melius ad familiam *Phycodromidarum* adscribendum est), *Scatophila curtipennis* BECKER ex Argentina, *Chamaebosca microptera* SPEISER ex

Chile; apud *Amalopteryx maritima* EATON ex insulis Kerguelen et *Poecilostenia decemguttata* BEZZI ex Africa australi alae longae et valde angustatae sunt.

A fejtető háromszöge barnás-szürke, az eddig ismeretes fajokénál jóval nagyobb, a mennyiben, — két egyenlőszárú háromszög-alakú rész kivételével, — csaknem az egész homlokot elfoglalja. A két említett, sárgás-szürkén szegélyezett háromszög a szemek mellett fekszik, feketés-barna, alapja a csápok felé, csúcsa a fejtető felé irányul s csaknem az egyszerű szemekig nyúlik. Az ajakpaizs molyhos, sárgás-szürke, a pofató és a pofavég szürke. A csápok feketés-barnák, a molyhos szőrözettől szürkén csillogók; a harmadik íz magasságánál valamivel hosszabb, elül kerekített; a csápserte feketés-barna, tövétől közepéig kissé pelyhes, innen pedig hegyéig fésűszerűen elrendezkedett rövid szőrökkel borított, — a serte szőrözése azonban csak mikroszkóppal látható, kézinagyító alatt teljesen csupasznak látszik. A nyakszirt szürke. A tor háta világos barnás-szürke, három sötétebb hosszanti sávval, melyek középsője a paizsot

eléri, míg a két szélső hátrafelé mindinkább keskenyedik s még a paizs előtt eltűnik. A három hosszanti sáv között két világos-szürke sáv látszik, melyek azonban a tor hátának csak közepéig érnek. A váll, a notopleuralis tájék és két kis folt a paizs előtt szürke. A három erőteljes dorsocentrális serte előtt még két kisebb ötlik szemünkbe. Az akrostikális serték egy sorba rendeződtek. A paizs szürkés-barna, széle és csúcsa szürke; négy sertéje közül a csúcson állók keresztezik egymást. A potroh négy gyűrűből áll; a gyűrűk zöldes érezfényét barnás-szürke molyhos szőrözet tompítja, mely utóbbi között fekete, szétszórtan álló apró serték is láthatók. A két utolsó gyűrű fényesebb a két elsőnél. A harmadik gyűrű csaknem kétszer hosszabb a másodiknál. A lábak feketék, a lábfej négy utolsó ize sötét vöröses-barna. A szárny többé-kevésbé esőkevényes, foltos. A szegélyér a negyedik hosszanti érig terjed; a második hosszanti ér meglehetősen rövid, minék következtében a második és harmadik szegélyszelvény körülbelül egyenlő. Az ötödik hosszanti ér nem éri el a szárny szegélyét. A két harántér nincs nagyon közel egymáshoz, a hátulsó jóval a szárny közepén túl fekszik; a kettejük között levő távolság csaknem kétszer oly hosszú, mint a hátulsó. A sugársejt, tövének kivételével feketés-barna; ugyanilyen az alsó szegélysejtben egy hosszúkás, az első és második hátsó szegélysejtben egy-egy háromszögalakú folt, valamint a harmadik hátsó szegélysejt egész alsó része is. A két harántér feketésen szegélyezett, de a hátulsó kevésbé, mint a rendes. A rezgetyűk barnásak.

Hossza 1·5—1·7 mm.; a szárny hossza 0·6—0·9 mm.

A Brenthidák egy új alakja Halmahera szigetéről.

Irta : DR. BOLKAY ISTVÁN.

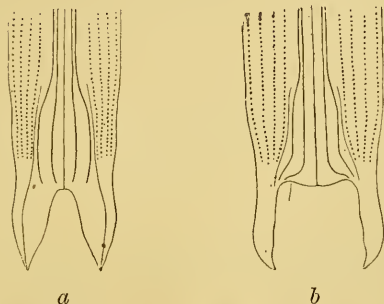
Leptorrhynchus Mocsáryi BOLKAY, n. sp.

L. lineari PASC. similis sed differt : corpore maiore, parte basali parte apicali rostri longiore (4 : 1), sulco longitudinali capitis ante basim interrupto, elytris brevioribus, latioribus et apice in processum (fig. b) introrsum curvatum productis, femoribus posticis usque ad apicem elytrorum extensis. Long. 43—46 mm.

Ins. Halmahera (2 ♂, Mus. Hung.)

Speciem novam in honorem ALEXANDRI MOCSÁRY denominavi.

Ez az új ormányos bogár színre nézve megegyezik az új-guineai *L. linearis* Pasc. nevű fajjal, melynek különben legközelebbi rokona is. Egyébként attól a következőkben tér el : termete nagyobb,

a = *Leptorrhynchus linearis* PASC. ; b = *Leptorrhynchus Mocsáryi* n. sp.
szárnyfedőcsúcsa (apex elytrorum).

az ormány tőrésze hosszabb mint csúcsrésze (4 : 1) [*L. linearis*-nál 3·5 : 1], a fejtető középső hosszanti barázdája a tő előtt megszakított (*L. linearis*-nál végig éles), a szárnyfedők szélesebbek és rövidebbek, alig két és félszer hosszabbak mint az előtor (7 : 16·5), míg a *L. linearis* szárnyfedői épen háromszor oly hosszúak mint az előtor (5 : 15). A szárnyfedők a csúcson hengeres nyulvánnyal végződnek, melynek hegye befelé görbült (*b* kép), ez a nyulvány a másik fajnál inkább lándzsavég-alakú (*a* kép). Jellemző bélyege az új fajnak az is, hogy a hátsó czombok vége eléri a potroh végét, míg a *L. linearis*-nál azt meg sem közelíti, csak a második haslemez közepéig terjed. Hossza 43—46 mm.

Hazája Halmahera szigete, a honnan 2 ♂ példány van a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében. Ezt az új fajt nagynevű hymenopterologusunk, MOCSÁRY SÁNDOR úr tiszteletére neveztem el.

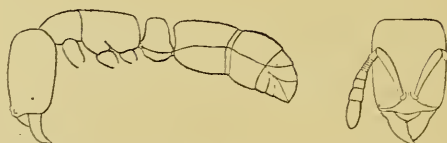
Új hangya Új-Guineából.

Irta: SZABÓ JÓZSEF.

Daczára annak, hogy BIRÓ LAJOS új-guineai gyűjtéséből a hangyák legnagyobb részét már EMERY feldolgozta, mindamellett akad még egy-egy új faj mint az alább leírt *Cryptopone*, melyet MOCSÁRY SÁNDOR nemzeti múzeumi igazgató-őr úr tiszteletére neveztem el.

Cryptopone Mocsáryi SZABÓ n. sp. (fig.)

Operaria: Flava, paulo nitida, antennis, mandibulis pedibusque pallidioribus. Capite confertim, thorace abdomineque rarius punctatis. Corpore dense et brevissime pubescente, clypeo margine ciliato, abdomine postice piloso. Capite elongato, latitudine circiter quarta parte longiore, antrorsum aliquantum angustiore, postice truncato, angulis posticis rotundatis. Oculis minutis ad $\frac{1}{3}$ longitudinis laterum

Cryptopone Mocsáryi n. sp. a latere et caput a fronte viso.
(Az állat teste oldalról és feje elülről nézve).

capitis sitis. Mandibulis brevibus, apice dentibus tribus majoribus, posterioribus obtusis armatis. Antennarum scapo brevi, fere ad $\frac{2}{3}$ partes longitudinis capitis extenso, funiculo basi tenui, articulis ante clavam quadriarticulatam et valde incrassatam brevissimis. Thorace dorso subrecto, pronoto rotundato, superne viso in regione suturae meso-epinotalis vix coarctato, sutura pro-mesonotali distincta, meso-epinotali obsoleta, angulo inter paginam basalem et declivem distincto, epinoti pagina paulo sinuosa. Petioli squama superne vix attenuata, paginis antica posticaque subparallellis. Abdominis segmentum postpetiolare antice leviter concavum. Long. 1—1.2 mm.

Cr. tenui Em. proxima, sed differt: corpore minore, antennarum scapo brevior, segmento postpetiolari antice leviter concavo.

Nova-Guinea: Friedrich-Wilhelmshafen. (Legit L. BIRÓ 1901; Coll. Mus. Nat. Hung.)

Egy magyarországi új hangyalesőről.

Irta: IFJ. PONGRÁCZ SÁNDOR.

Hazánk Neuroptera-faunájára vonatkozó újabb megfigyelések e rovarrend élet- és alaktani viszonyairól egyre világosabb képet nyújtanak.

Noha felületes az a beszámoló, melyet eme, nálunk csak kevéssé kultivált szaktudományról ezidőszerint adhatunk, azok az összehasonlító kutatások, melyek főleg bizonyos fajoknak változatairól szólnak, nemcsak a típusok variációiról adtak fogalmat, hanem arról is meggyőztek, hogy az a változatlanság, melyet sokan a Neuropterákuak tulajdonítanak, korántsem olyan jellegű mint amilyenek azt gondolták, hanem ellenkezőleg, itt is, mélyreható ingadozásoknak lehet alávetve.

Különböző faunaterületeknek egyazon fajhoz tartozó egyénei ugyanis egymás között is gyakran annyira elütők, hogy egyazon fajbéli jogosultságuk kétségessé válik, ami nyilván arról tanúskodik, hogy a külső viszonyok elváltozása a reczésszárnyúak szervezetén is oly változásokat hozhat létre, melyeknek figyelembe vétele nemcsak faunisztikai, hanem szisztematikai szempontból is fontos.

Tekintettel mindezekre tehát nem ritka eset, ha egyes kikutatlan vidékek faunisztikai újdonságokkal lepnek meg, melyek különösen akkor érdekesek, ha közöttük még le nem írt fajok is akadnak. Az alábbiakban is egy ilyen állatot óhajtok bemutatni hazánk területéről, mely nemcsak a magyar faunára nézve új, hanem teljesen ismeretlen az irodalomban.

Az új faj, melynek leírását és rajzát a következőkben adom, a magyar tengermellékről, Novi-ból származó hangyaleső, melyet DR. HORVÁTH GÉZA állattári igazgató úr 1899. július havában gyűjtött két példányban, ezek a Nemzeti Múzeum gyűjteményében vannak.

Új genust nem alkot, mert tekintettel arra, hogy a lábak 2. és 3. tarsusa sokkal rövidebb az elsőnél, hogy a csápok hosszabbak, mint a fej és tor együttvéve s végül, hogy a szárnyak lándzsaalakúak, szintén *Myrmeleon*-fajnak tekintendő, emezektől azonban már első megtekintésre is lényegesen eltérőnek bizonyul, a miről azután a behatóbb vizsgálatok még jobban meggyőznek.

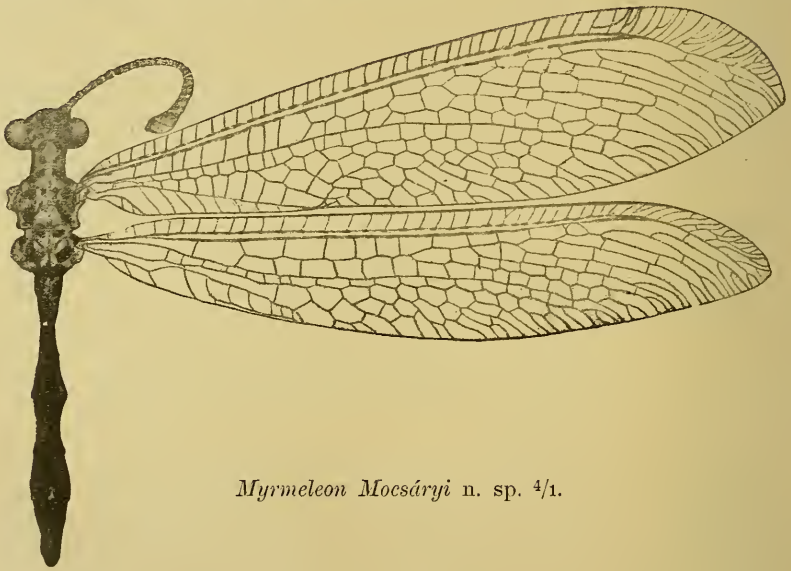
Myrmeleon Mocsáryi PONGR. n. sp.

Corpore sordide ochraceo-albido; antennis nigro-annulatis, quam capite thoraceque longioribus; capite maculis 12, thorace maculis 6 ornatis; meso- et metathorace abdomineque irregulariter maculatis, tergitis ultimis tribus supra atro-fuscis, abdomine subtus obscuro. Alis oblongo-lanceolatis, posticis angustioribus haud brevioribus, immaculatis, solum ad

pleurostigma infuscatis et albo-maculatis, costis bicoloratis, radio et subcosta striis obscurioribus signatis. Femoribus posticis apice nigro-annulatis. Long. corporis 15—17 mm., alarum 23 mm.

Hungaria: Novi.

A test alapszíne piszkos tejfehér, egy kevés okkeres árnyalattal, mely színeződést a testnek mind a három szelvénye megőrzi. A fej alakja gömbölyded s a *Myrmecaelurus* nembe tartozó fajokéra emlékeztet. Rajta 12 foltocska látható akkép elhelyezve, hogy közülük 4 egy négyzetet alkotva a fejtető közepén, 3—3 közvetlenül az összetett szemek szélén, 2 pedig az előbbi háromnak legelsői között — mely utóbbi kettő a torulus és az összetett szem közé esik — akkép foglal helyet, hogy azokkal egy sorba esik. Ezenkívül a két

Myrmeleon Mocsáryi n. sp. 4/1.

torulus között egy \vee alakú rajz is látható, mely két végével a homlok felé irányul. A csápok aránylag hosszúak, világos vöröses-barna alapon, feketén gyűrűzöttek, végükön bunkósak. Náluk jóval sötétebb a száj nyílása, mely majdnem feketén van szegélyezve. Ugyancsak foltok láthatók továbbá az előtoron is, számszerint 6, melyek egymás után párosával vannak a tor felületén elhelyezve, míg a tor szélein egy-egy széles barna szegély sáv, ez alatt pedig ismét egy foltocska jelenik meg. Hasonló mustrázat a középtoron és az utótoron is tovább folytatódik. Az előbbinek felülete 4 foltot, oldalsó karéján a szárny tövénél egy-egy nagy foltot, a többi részen pedig egészen tarka mustrázatot alkot, mely az alsó lemezekre, sőt a láb tövére is kiterjed; az utótor rajzolata is hasonló az elő-

toréhoz, a mennyiben a szárnyak tövénél lévő két főfolt itt is meg van.

A feltűnően rövid potroh sincs kivéve a tarkaság alól. Felületén levő potroh és foltok az egyes szelvényeken ismétlődnek, a potroh alsó része azonban — az első 4 potroh szelvényt kivéve — egészen barnás-fekete, mely színezet az utolsó 3 világosan szegélyezett potrohszelvénynek felületére is kiterjed. Az egész test végül finom, világos szőrökkel fedett.

A szárnyak hosszúkás lándzsaszerűek, a hátsók keskenyebbek a mellsőknél, de nem rövidebbek, ellentétben a többi *Myrmelcon*-fajokkal, melyeknél a mellső szárnyak a hátsók hosszát mindig túlhaladják. Színük víztiszta, oldalról tekintve lilásvörös fényű, kétszínű erezettel, foltok nélkül, csak a pterostigma helyén egy sötétebb apró, s e mellett egy tejfehér, gyöngé folttal s ugyancsak egy apró árnyalattal a cubitus alsó ágának végén, a szárny alsó szélén. A sötét árnyalatok sehol sem foltok, csak a harántereknek helyenkinti megvastagodásai, melyek a hátsó szárnyakon teljesen hiányzanak. Erezetre nézve is lényeges különbség az, hogy a radius és subcosta barna vonalakkal tarkázott, melyek mindig a haránterek végződéseire esnek s a subcostán jóval hosszabbak s másrészt, hogy a két főér alatt csak 3 hosszanti ér következik, a sub-radius, a cubitus, mely annál vastagabb és a subcubitus.

A lábak feltűnő hosszúak s e részben a *Megistopus*-éit is túlhaladják; mindenütt finoman pontozottak. A legelső lábpár czombja kívül feketés, a 3. párnak czombvégein hirtelenül sötétedő fekete gyűrű látható. A karmok párosak és egyszerűek, kevésbé görbültek s az utolsó tarsus íznek hosszát majdnem elérik.

Az egész test hossza 15—17 mm., a szárnyhosszúság 23 mm.

A felsorolt bélyegek alapján a leírt faj nemcsak a hazai, hanem az európai fajoktól is nemcsak mustrázatra, de alaktani bélyegekre nézve is lényegesen elüt, úgy hogy új fajnak tekintendő, mely hazánk faunájában a tizenkettedik hangyaleső fajt képviseli.

Az új fajt MOCSÁRY SÁNDOR múzeumi igazgató-őr úr és messterem tiszteletére neveztem el.

Egy magyarországi új Elateridáról.

Irta : SZOMBATHY KÁLMÁN.

A Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében *Idolus picipennis* BACH név alatt számos példányt találtam, melyek megvizsgálása után kitűnt, hogy tulajdonképen két fajjal van dolgunk. Az erdélyi, erősebb testalkatú példányok teljesen megfelelnek az *Idolus picipennis* leírásának, míg a kisebb, a magyar tengeremellékről származó példányok egy új fajhoz tartoznak és ezen a vidéken az *Idolus picipennis*-t helyettesítik.

Sajnos, az *Idolus picipennis* BACH hímje, daczára az előttem fekvő nagy anyagnak, előttem ismeretlen maradt, úgy hogy a két rokon fajt egyelőre csak a nőstények alapján különböztethetem meg.

Idolus Mocsáryi SZOMBATHY, n. sp.

♂. Convexus, opacus vel subnitidus, antennarum articulis duobus primis tarsisque testaceis, femoribus tibiisque piceo-brunneis, corpore subtus griseo-sericeo-piloso, antennis, pronoti disco et elytris plus minusve pilis erectis testaceo-brunneis obtectis. Capite magis incurvato, convexo, rugoso-punctato, margine frontali incrassato. Antennis quam capite pronotoque simul sumtis longioribus, articulo primo magno, turgido et quam articulo secundo et tertio simul sumtis longiore, articulo secundo parvo, cylindrico, paulo nitido et minus punctato quam articulo tertio, paulo longiore et obeonico. Pronoto latitudine paulo longiore, dense rugoso-punctato, lateribus parallelis, antice rotundatis. Elytris magis convexis, prope suturam usque ad trientem ultimam deplanatis, lateribus parallelis, postice angustatis, punctato-striatis, striis profundioribus, interstitiis convexis. Long. 4·7—4·8 mm., lat. 1·2 mm.

♀. Pronoto latitudini aequilongo.

Habitat in montibus Hungariae regionis croaticae (Fuzine, Brusane; PÁVEL) et Bosniae (Trebevic prope Sarajevo; HORVÁTH).

I. picipenni BACH (cui ♂ mihi ignotus) affinis, sed differt corpore minore, haud vel minus nitido, solum articulis antennarum duobus basalibus testaceis, articulo secundo quam tertio minore (in *I. picipenni* articulus secundus longior), pronoto latitudine haud (♀) vel vix (♂) longiore, elytris fortius striato-punctatis et lateribus medio dilatato-rotundatis.

♂. Domború, fénytelen vagy kissé fénylő fekete, az első két csápíz és a lábfejzék sárgások, a czombok és a lábszárak szurokbarnák, a test alul szürke selymes szőrözettel, a csápok, az előtör hátának korongja és a szárnyfedők pedig többé-kevésbé elálló sárgásbarna szőrözettel fedettek. A fej erősen lehajló, domború, ránczosan

pontozott, a homlokszegély erősen megduzzadt. A csápok erőteljesek, kissé hosszabbak mint a fej és a tor együttvéve, az első csápíz nagy, duzzadt és olyan hosszú mint a következő kettő együttvéve; a második íz apró, hengeres, kissé fénylő és gyengébben pontozott mint a kissé hosszabb harmadik íz, mely visszás-kúpformájú. Az előtor háta valamivel hosszabb mint széles, sűrűn ránczoltan pontozott, oldalai párhuzamosak, elül kerekítettek. A szárnyfedők erősen domborúak, a varrat mellett az utolsó harmadig lapítottak, az oldalak párhuzamosak és csak az utolsó harmadban hajlanak a csúcs felé, pontozottan rovátkosak, a barázdák mélyek, a közterek domborúak. Hossza 4·7—4·8 mm., szélessége 1·2 mm.

♀. Az előtor háta olyan hosszú mint széles.

Előfordul Horvátországban (Fuzine, Brusane; PÁVEL) és Boszniában (Sarajevo: Trebevic, HORVÁTH).

Az *Idolus picipennis* BACH nőténye (a hímét ezideig nem ismerem) mindig nagyobb testű, hossza 6·2—6·4 mm., szélessége 1·3—1·4 mm. Fénylő fekete, az első három csápíz és a lábfejek vörösbarnák. A csápostor finomabb alkotású, a második íz hosszabb mint a harmadik, mindkettő hengeres, fénylő s gyengébben pontozott mint a csápostor többi íze. Az előtor háta jóval hosszabb mint széles, hátul kissé elszélesedő, a hátsó szögletek kissé széthajlók. A szárnyfedők oldalai a középen túl kiszélesednek (itt érik el legnagyobb szélességüket, 1·5—1·6 mm.-t) és csak azután keskenyednek a csúcs felé, a hosszanti barázdák kissé gyengébben pontozottak.

Irodalom.

Dr. Emanuel Lokay: Novy Faronus Aubé. — Un nouveau Faronus Aubé. (Acta Soc. Entom. Bohemiae. VII, 1910, p. 94—97, fig.)

Szerző f. évi szeptember havában a Radnai havasokon, a Koronyos havasalji növényzete alul egy nagyon érdekes törpebogarat fedezett fel. Ez az új faj egy eddig csak a Földközi tenger tájából ismert nem (*Faronus*) képviselője. A *Faronus Raffrayi*, a mint szerző elnevezte, a *F. Lafertei* közeli rokona, barna, fénylő, a csápok, a tapogatók és lábak sárgás-barnák, az előtor hátának oldalai szögletesen kerekítettek, töve mindkét oldalán apró. a hátsó szögletekben hosszú és mély gödröcskével, a szárnyfedők hosszúak. Hossza 1·6 mm. A talált példány ♂. Szerző a rövid latin diagnózison kívül állatunkat részletesen írja le cseh és francia nyelven és sikerült képét is közli.

CsIKI.

Edm. Reitter: Übersicht der europäischen Anommatus-Arten (Coleopt.) (Wiener Entom. Zeitg. XXIX, 1910, p. 264—266.)

Európából ezen legújabb feldolgozás szerint az *Anommatus* nemből 14 fajt és 2 fajváltozatot ismerünk, melyek közül faunánkban a következők fordulnak elő: *A. Titanus* Reitt. (Dalmácia), *A. Reitteri* Ganglb. (Magyarország, Horvátország, Észak-Bosznia), var. *Apfelbecki* Ganglb. (Bosznia és Hercegovina), *A. duodecimstriatus* Müll. (egész Közép-Európában), *A. rugifer* Reitt. (Hercegovina, Bosznia), *A. Schröter* Reitt. n. sp. (Bosznia, Hercegovina) és *A. plicatus* Reitt. (Dél-Dalmácia).
CSIKI.

*

Edm. Reitter: *Neuraphes verticicornis* n. sp. (Col.) (Wiener Entom. Zeitung. XXIX. 1910, p. 272).

Ez az új *Scydmaenida* a *Pararaphes* alnembe tartozik és a *N. coronatus* J. Sahlbg. legközelebbi rokona; attól következőkben tér el: a fej olyan széles mint az előtor háta, a homlok előrefelé kevésbé keskenyedő, a fejtetőn levő szarvacska hosszabb és hegyesebb, az előtor háta egyharmaddal hosszabb mint széles és majdnem teljesen párhuzamos szélű, a szárnyfedők varratja a hátsó harmadban gyengén barázdaszerűen bemélyedt (♂). Hossza 1·3 mm. — Előfordul a déli Kárpátokban, a Bucsecsen.
CSIKI.

*

M. Ch. Rothschild: On some European Siphonaptera. (Entomologist's Monthly Magazine. XLVI, 1910, p. 253—255, fig. 1—3).

Szerző megvizsgálván a *Ceratopsylla Wagneri* Kohaut (Állattani Közlemények. II, 1903, p. 62, t. 7, f. 3; 8, 9, 10) nevű bolhának a Magyar Nemzeti Múzeumban levő típusát, megállapíthatta, hogy ez az *Ischnopsyllus intermedius* Rothsch.-dal azonos. Ugyanezen fajhoz tartozik még az *Ischnopsyllus Schmitzi* Oud. ♀ is, a ♂ ellenben az *Ischn. simplex* Rothsch. synonymája. A közönséges denevér (*Myotis myotis* Bechst.) ezen bolhájának helyes neve tehát: *Ischnopsyllus intermedius* Rothsch. 1898 (*Wagneri* Kohaut 1903, *Schmitzi* Oud. ♀ 1909). — Ezen cikkében szerző még leír egy új fajt is *Ischnopsyllus brachysyllus* néven, mely a *Vespertilio serotinus*-on él és Oláhországból (Malcoci Tulcea) való.
CSIKI.